

Liikenne- ja viestintäministeriö, verkko- ja palveluosasto
Eeva Ovaska, hallitusneuvos

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto valtioneuvoston selonteosta eduskunnalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännöstä, VNS 5/2025 vp

Hallintovaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa otsikossa mainitusta valtioneuvoston selonteosta VNS 5/2025 vp. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa selonteosta seuraavaa:

Selonteossa arvioidaan kattavasti aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön toimivuutta ja toimeenpanoa tulevan lakiuudistuksen valmistelun pohjaksi. Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy pääosin selonteossa tunnistettuihin kehittämiskohteisiin. Ministeriö pitää erityisen tärkeänä strategisen suunnittelun aikajänteen kehittämistä, EU-ohjelmatyöhön liittyvän yhteensovitusarpeen huomioimista sekä aluekehittämiskeskusteluiden vaikuttavuuden lisäämistä ja hallinnollisen kuormituksen vähentämistä.

Kansallinen aluekehittämisen strateginen suunnittelu etenee vaalikausittain, mutta monet aluekehitykseen vaikuttavat muutostrendit – kuten väestörakenteen muutos ja kaupungistuminen – edellyttävät huomattavasti pidempää aikajännettä sekä johdonmukaisia toimia. Selonteossa korostetaan lisäksi, että EU-ohjelmakausien rytmi ja kansallinen suunnittelu eivät tällä hetkellä kohtaa, mikä heikentää pitkäjänteisyyttä ja aluekehittämispäätöksen ohjausvaikutusta. Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy selonteon arvioihin pidemmän aikavälin strategisen suunnittelun tarpeesta aluekehittämisessä joustavuus ja kytkentä poliittiseen päätöksentekoon säilyttäen. Aluekehittämispäätöksen sykliä tulisi tarkastella uudelleen ja rakentaa ohjausjärjestelmä, jonka tavoitteet eivät muuttuisi olennaisesti hallituskausien välillä. Jotta strategialla olisi aidosti ylivaalikautinen vaikutus, sen valmistelun tulisi nojata parlamentaariseen toteutustapaan ja selkeämmin määriteltuihin resursseihin.

Aluekehittämisen lähtökohtana tulee olla myös jatkossa toimijoiden välinen yhteistyö, kumppanuus ja vuoropuhelu. Prosessitasolla aluekehittämispäätöksen ja aluekehittämiskeskusteluiden valmistelu toimii hyvin, mutta keskustelujen vaikuttavuutta tulisi vahvistaa niin, että ne palvelevat tasapuolisesti eri osapuolia suhteessa niihin käytettävään työpanokseen. Kuten selonteossa todetaan, pelkkänä vuorovaikutusmenettelynä aluekehittämisen keskustelut ja siihen liittyvä tilanne- ja kehitys kuvan laadinta on raskas ja siihen osallistuu satoja henkilöitä niin alueilta kuin valtionhallinnostakin. Keskustelujen vieminen tavoitteellisempaan suuntaan ja kytkeminen suoraviivaisemmin aluekehittämispäätöksen toimeenpanoon sekä aluekehittämisen resurssien

kohdentamiseen voi jättevöittää valmistelua. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että nykyinen aluekehittämisen valmisteluprosessi, joka painottuu yhteensovittavaan työhön, on tärkeä, mutta se ei välttämättä luo merkittäviä uusia mahdollisuuksia aluekehittämistoimiin rahoituksen näkökulmasta ilman erillistä aluekehittämiseen osoitettua rahoitusta.

Tähän liittyen selonteon analyysi aluekehittämiseen erikseen varatun rahoituksen merkityksestä on keskeinen, kun tarkastellaan aluekehittämispäätöksen toimeenpanoa, sen vaikuttavuutta ja valtion suoraa osallistumismahdollisuutta aluekehittämistyöhön. Aluekehittämispäätöksen ohjausvaikutus ja toimeenpano ovat nykytilanteessa vahvasti riippuvaisia eri ministeriöiden alakohtaisten ohjelmien sisällöstä ja rahoituksesta, joista ei voida aluekehityksen prosesseissa linjata.

Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että valtioneuvostotasolla on kuitenkin edelleen syytä kiinnittää huomiota eri hallinnonalojen aluekehittämiseen liittyvien ohjelmien yhteensovitukseen. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla keskeinen on valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma eli Liikenne 12 -suunnitelma. Fyysisellä saavutettavuudella on alueiden kehittämisessä merkittävä rooli, mikä on tunnistettu vuoden 2024 aluekehittämispäätöksessä määrittämällä saavutettavuus aluekehittämisen edellytykseksi. Fyysistä saavutettavuutta koskevien toimenpiteiden lähtökohtana on Liikenne 12 -suunnitelma. Vastaavasti digitaalisen saavutettavuuden kehittämisen suunta linjataan jatkossa liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltavassa Turvallisuutta ja uutta talouskasvua tietoverkoista (TUUTTI) -hankkeessa. Hankkeessa luodaan Suomelle linjaukset turvallisen sekä digitalisaatiota ja kilpailukykyä edistävän viestintäverkkoinfrastruktuurin kehittämiseksi 2030-luvulle.

Tilannekuvatyön osalta liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että käytössä olevaa tietopohjaa tulisi hyödyntää nykyistä tehokkaammin ja päällekkäistä tietotuotantoa purkaa. Esimerkiksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämä liikennejärjestelmäanalyysi ja ympäristöministeriön hallinnonalalla alueidenkäytön tilannekuva sisältävät jo laajasti sellaista tietoa, jota aluekehittämisen valmistelussa tarvitaan. Jatkossa olisi tarkoituksenmukaista arvioida, miten näiden tietolähteiden yhdistämistä, koordinaatiota ja päivityssyklejä voidaan parantaa, jotta aluekehittämispäätös pohjautuu mahdollisimman ajantasaiseen ja yhtenäiseen tietoon.

Kuten selonteossa tunnistetaan, aluekehittämisen lainsäädäntöä uudistettaessa on arvioitava myös rakenteellisten muutosten vaikutuksia (ml. geopolitiittinen muutos). Teemat kuten kokonaisturvallisuus ja (alueellinen) resilienssi ovat nousseet aiempaa keskeisemmiksi myös aluekehittämisen näkökulmasta, ja ne on otettava huomioon aluekehittämisen tavoitteita tarkasteltaessa.